

UPRAVLJANJE VZAJEMNIH POKOJNINSKIH SKLADOV IN OPROSTITEV DDV

Pojasnilo DURS, št. 4230-397/2010, 22. 12. 2010

Na vprašanje davčnega zavezanca, ali je možna uporaba oprostitve plačila DDV od storitev upravljanja vzajemnih pokojninskih skladov, odgovarjamo:

Storitve upravljanja vzajemnih pokojninskih skladov, določene v 316. členu ZPIZ-1, so oproščene plačila DDV na podlagi 4. f točke 44. člena ZDDV-1.

Direktiva 2006/112/ES o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (Direktiva 112) v točki g) prvega odstavka 135. člena določa, da države članice davčne zavezanca oprostijo plačila DDV pri storitvah **upravljanja posebnih investicijskih skladov, ki jih opredelijo države članice.**

Določba Direktive 112 je prenesena v Zakon o davku na dodano vrednost – ZDDV-1 (Uradni list RS, št. 10/10 – UPB2 in 85/10), ki v 4. f točki 44. člena določa, da je upravljanje investicijskih skladov oproščeno plačila DDV.

Niti Direktiva 112 niti ZDDV-1 in Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost – Pravilnik (Uradni list RS, št. 141/06, 52/07, 120/07, 21/08, 123/08, 105/09 in 27/10) ne definirata pojma posebni investicijski sklad, zato se zastavlja vprašanje, ali ta pojem zajema tudi vzajemni pokojninski sklad.

Pravilnik vsebuje v zvezi s storitvami upravljanja investicijskih skladov pojasnjevalno določbo, ki pa se nanaša na storitve, ki jih upravljalec investicijskega sklada poveri zunanjim izvajalcem. Na podlagi sedmega odstavka 76. člena Pravilnika se med storitve upravljanja investicijskih skladov iz 4. f točke 44. člena ZDDV-1 uvrščajo tudi storitve, ki jih upravljalec investicijskega sklada poveri zunanjim izvajalcem, vendar le, če te tvorijo posebno celoto in so specifične in nujne za upravljanje investicijskih skladov.

Pojem investicijski sklad je v slovenski zakonodaji definiran v Zakonu o investicijskih skladih in družbah za upravljanje – ZISDU-1 (Uradni list RS, št. 26/05, 92/07 in 65/08).

V skladu s prvim odstavkom 2. člena ZISDU-1 je investicijski sklad podjem, katerega edini namen je javno zbiranje denarnih sredstev fizičnih in pravnih oseb in nalaganje teh sredstev v vrednostne papirje in druge likvidne finančne naložbe po načelih razpršitve tveganj. Drugi odstavek istega člena določa, da se investicijski sklad lahko oblikuje kot vzajemni sklad oziroma ustanovi kot investicijska družba. Zbiranje denarnih sredstev z namenom iz prvega odstavka istega člena ZISDU-1 pa je dovoljeno samo z javno prodajo enot premoženja vzajemnih skladov v skladu s tem zakonom in z javno prodajo delnic investicijskih družb v skladu s tem zakonom.

Pojem vzajemni pokojninski sklad je opredeljen v Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-1-UPB4 (Uradni list RS, št. 109/06). Ta v 307. členu določa, da je vzajemni pokojninski sklad premoženje, ki je financirano s sredstvi, zbranimi z vplačilom premij prostovoljnega dodatnega zavarovanja oziroma ustvarjenimi z upravljanjem s temi sredstvi, in je namenjeno kritju obveznosti do zavarovancev prostovoljnega dodatnega zavarovanja. Vzajemni pokojninski sklad se oblikuje in upravlja izključno v korist zavarovancev prostovoljnega dodatnega zavarovanja. Upravljalci vzajemnih pokojninskih skladov so lahko banke, zavarovalnice, pokojninske družbe in Kapitalska družba, d. d.

Vzajemni pokojninski sklad je premoženje, oblikovano z vplačili premij prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, namenjeno zagotavljanju dodatne starostne pokojnine.

Sodišče Evropskih skupnosti je pojem posebni investicijski sklad obravnavalo v sodbi C-363/05 – JP Morgan Fleming Asset Management Limited. Sodišče je v tej zadevi odločilo, da je člen 13B(d)(6) Šeste direktive treba razlagati tako, da države članice pooblašča, da po prostem preudarku opredelijo sklade, ki za namene oprostitve plačila DDV spadajo pod pojem „posebni investicijski skladi“. Vendar pa morajo države članice pri izvajanju tega pooblastila spoštovati cilj, zasledovan z navedeno določbo. Cilj te oprostitve je, da vlagateljem olajša vlaganje v vrednostne papirje prek naložbenih podjetij, ob zagotavljanju načela davčne nevtralnosti z vidika pobiranja davka na dodano vrednost za upravljanje s posebnimi investicijskimi skladi, kot so skladi, na katere se nanaša Direktiva Sveta 85/611/EGS o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o kolektivnih naložbenih podjetjih za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP), kot je bila spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2005/1/ES, ki so konkurenčni drugim posebnim investicijskim skladi.

Tudi v sodbi C-169/04 – Abbey National, sodišče ES razloži, da je cilj oprostitve transakcij, ki so povezane z upravljanjem posebnih investicijskih skladov iz člena 13B(d)(6) Šeste direktive, predvsem omogočiti vlagateljem vlaganje v vrednostne papirje prek posebnih investicijskih skladov brez stroškov DDV. Ta določba želi namreč zagotoviti, da je skupni sistem DDV nevtralen za neposredne naložbe v vrednostne papirje in naložbe, ki se opravijo prek posrednika v obliki kolektivnih naložbenih podjetij.

Načelo davčne nevtralnosti, na katerem temelji skupni sistem DDV nasprotuje temu, da se gospodarski subjekti, ki opravljajo enake transakcije, obravnavajo različno glede obdavčitve z DDV. Načelo ne zahteva, da gre za identične transakcije. Iz ustaljene sodne prakse namreč izhaja, da načelo nasprotuje temu, da se podobne storitve, ki so med seboj konkurenčne, obravnavajo različno z vidika DDV. Načelo davčne nevtralnosti vključuje načelo odprave izkrivljanja konkurence zaradi različnega obravnavanja z vidika DDV. Ko se ugotovi, da so storitve konkurenčne in se ne obravnavajo enako z vidika DDV, gre za izkrivljanje konkurence. V tej zvezi se ne ugotavlja, ali je izkrivljanje, do katerega je prišlo, pomembno.

Iz uvodnega dela Direktive 2009/65/ES (ki prenavlja Direktivo Sveta 85/611/EGS) izhaja, da je glede obsega delovanja družb za upravljanje in zaradi upoštevanja nacionalne zakonodaje ter da bi dovolili takšnim družbam doseči pomembno ekonomijo obsega, zaželeno, da se jim dovoli tudi izvajanje dejavnosti upravljanja naložbenega premoženja posameznih strank (upravljanje posamičnega premoženja), vključno z upravljanjem pokojninskih skladov kot tudi nekaterih posebnih pomožnih dejavnosti, ki so povezane z glavno dejavnostjo družbe. Takšen obseg dejavnosti družb za upravljanje ne vpliva na njihovo stabilnost. Vendar je treba ob izdaji dovoljenja družbam za upravljanje za opravljanje obeh dejavnosti upravljanja zbranega in posamičnega premoženja določiti posebna pravila, ki preprečujejo nasprotje interesov.

Kot je že navedeno, ima Slovenija pravico, da po prostem preudarku opredeli sklade, ki za namene oprostitve plačila DDV spadajo pod pojem „posebni investicijski skladi“. Pri tem pa mora spoštovati namen oprostitve plačila DDV.

Vzajemni pokojninski sklad je, čeprav ga v Sloveniji obravnava drug predpis, vsebinsko podoben investicijskemu skladu in predstavlja kolektivni naložbeni podjem, zato je treba storitve upravljanja vzajemnih pokojninskih skladov davčno enako obravnavati kot storitve upravljanja investicijskih skladov. Namen vzajemnih pokojninskih skladov je sicer varčevanje za pokojnino, vendar pa se v zvezi s tem denarna sredstva zbirajo in nalagajo v vrednostne papirje in druge likvidne finančne naložbe. Za davčno obravnavo storitev upravljanja vzajemnih pokojninskih skladov je pomembno tudi dejstvo, da se storitev upravljanja nanaša na akumulacijsko funkcijo vzajemnih pokojninskih skladov.

Na podlagi vsega navedenega ugotavljamo, da so storitve upravljanja vzajemnih pokojninskih skladov, določene v 316. členu ZPIZ-1, oproščene plačila DDV na podlagi 4. f točke 44. člena ZDDV-1.